

KEINO

TKI-hankintapolku

Hankintaopas tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeille

On koko yhteiskunnan etu, että tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeissa syntyvät uudet ratkaisut voidaan ottaa käyttöön parantamaan julkisten palveluiden laatua ja vaikuttavuutta.

Samalla on kuitenkin varmistettava markkinoiden tasapuolisuus ja hankintaprosessien oikeellisuus.

Mikä on TKI-hankintapolku?

TKI-hankintapolku on prosessi, johon liittyy erilaisia kehitystoimenpiteitä ja jonka tuloksena on uuden tuotteen tai palvelun hankinta eli innovatiivinen hankinta.

Kehitystoimenpiteitä voidaan toteuttaa sekä kehityshankkeissa että hankinnan puitteissa.

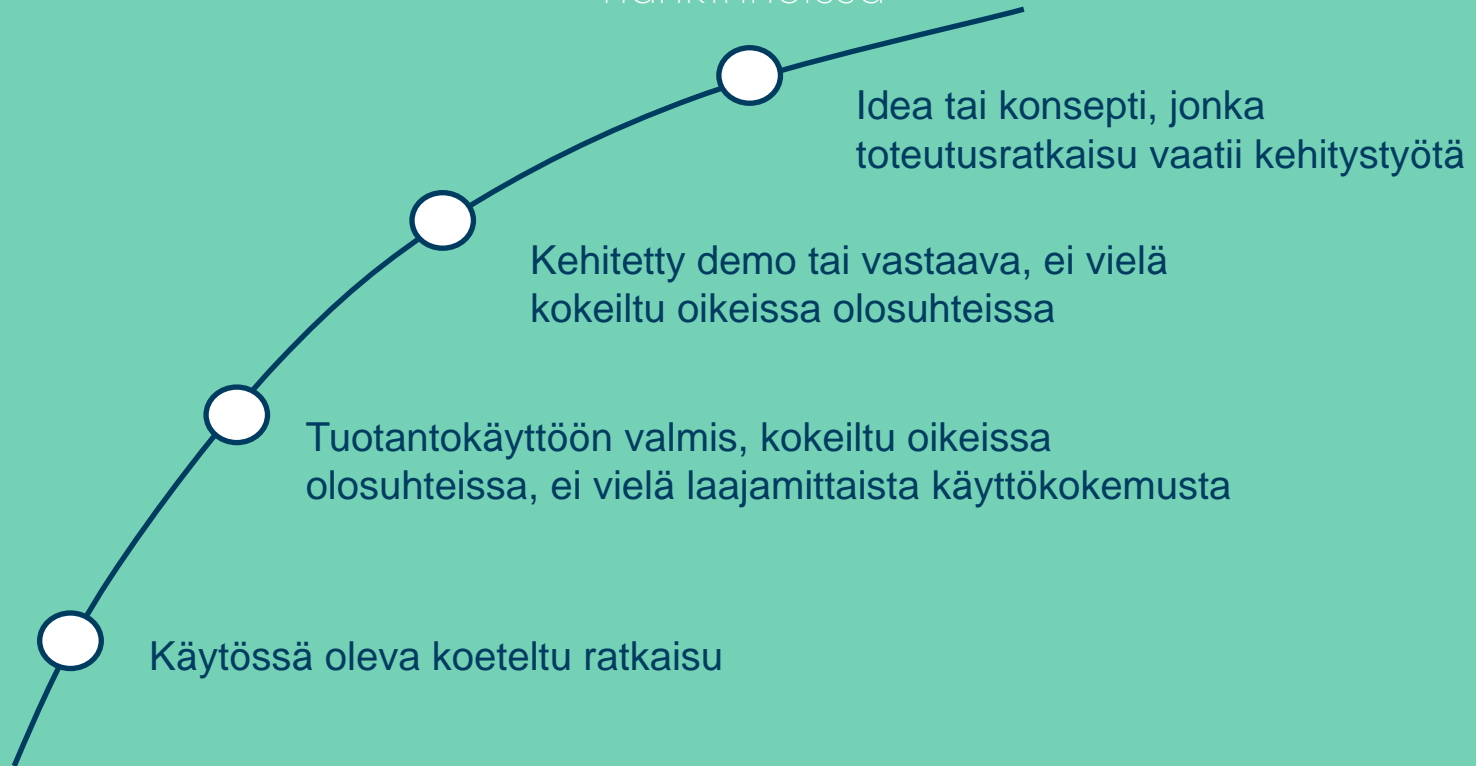
Vaihtoehtoisia TKI-hankintapolkuja on lukemattomia erilaisia. Yhteistä niille on kehittämisprojektin ja hankinnan kytkytyminen toisiinsa eri tavoin.

TKI = tutkimus, kehitys- ja innovaatiotoiminta

Keskeisiä käsitteitä

- Innovatiivinen hankinta
- T&k-hankinta
  - Tutkimus- ja kehittämisspalvelun hankinta
  - Tavarahankinta tutkimuskäyttöön suorahankintana
- Innovaatiokumppanuus
- Esikaupallinen hankinta
- Tavanomainen hankintapolku vs. TKI-hankintapolku

Innovatiivisten ratkaisuvaihtoehtojen kypsyden arviointi julkisissa hankinnoissa

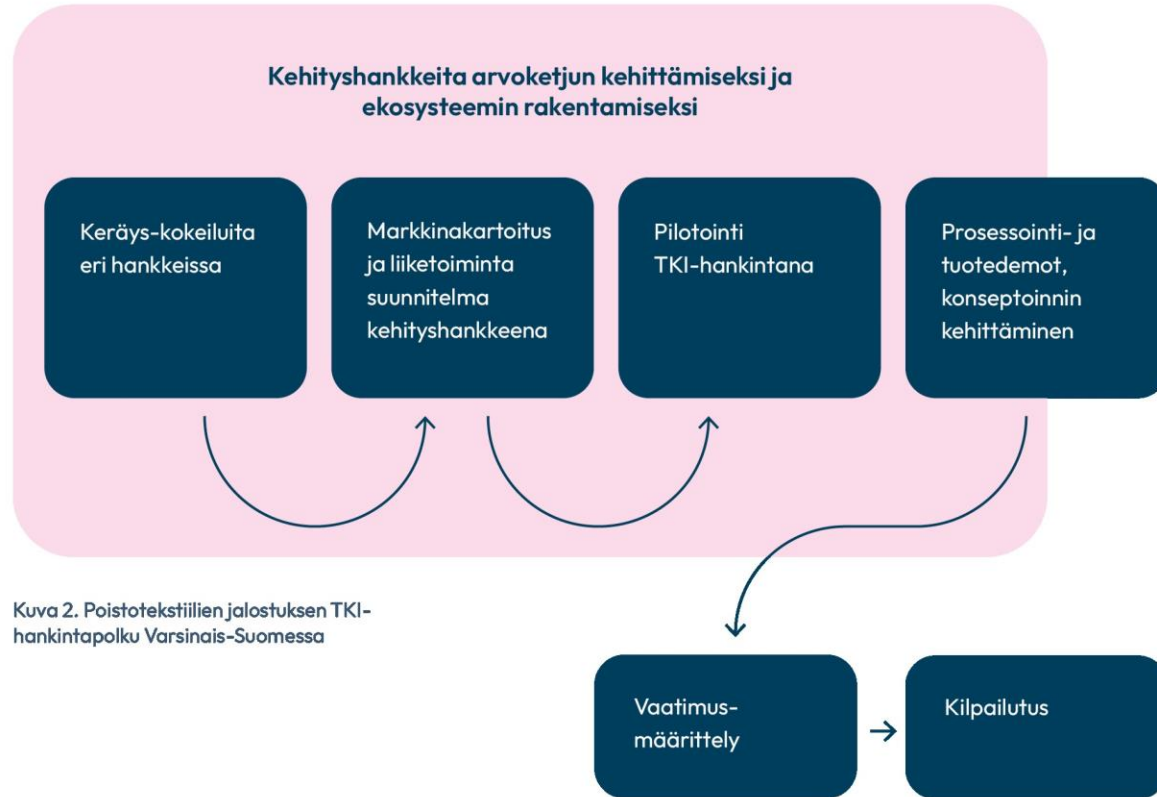

Ratkaisun kypsyys	Soveltuvat hankintatavat
Käytössä oleva koeteltu ratkaisu	<ul style="list-style-type: none"> • Voidaan asettaa referenssivaatimukset aiemmista toteutuksista • Ei varsinaisesti johda innovatiiviseen hankintaan, mutta voidaan kannustaa ratkaisun edelleen kehittämiseen
Tuotantokäyttöön valmis, kokeiltu oikeissa olosuhteissa, ei vielä laajamittaista käyttökokemusta	<ul style="list-style-type: none"> • Fyysiset tuotteet: tuotehyväksynät ja sertifikaatit ovat olemassa (esim. lääkinnällisten laitteiden tai rakennustuotteiden CE-merkintä) • Koska ratkaisu on uusi, ei ole mielekästä asettaa sille tuotekohtaisia referenssivaatimuksia (yrityksen osaamiselle toki voi asettaa) • Toiminnalliset vaatimukset, joita vasten voidaan testata kilpailutuksessa
Kehitetty demo tai vastaava, ei vielä kokeiltu oikeissa olosuhteissa	<ul style="list-style-type: none"> • Pilotointi, käyttäjäkokemusten saaminen soveltuvuudesta • Eri malleja: erillinen kokeiluvaihe, pilotoinnin hankinta tai osana innovaatiokumppanuutta
Idea tai konsepti, jonka toteutusratkaisu vaatii kehitystyötä	<ul style="list-style-type: none"> • Innovaatiokumppanuus tai t&k-hankinta • Vaiheistaminen on tärkeää • Kilpailutuksessa arvioidaan tarjoajien ratkaisuehdotuksia ja niiden kehitystyön osaamista

KEINO

Esimerkkejä TKI-
hankintapoluista

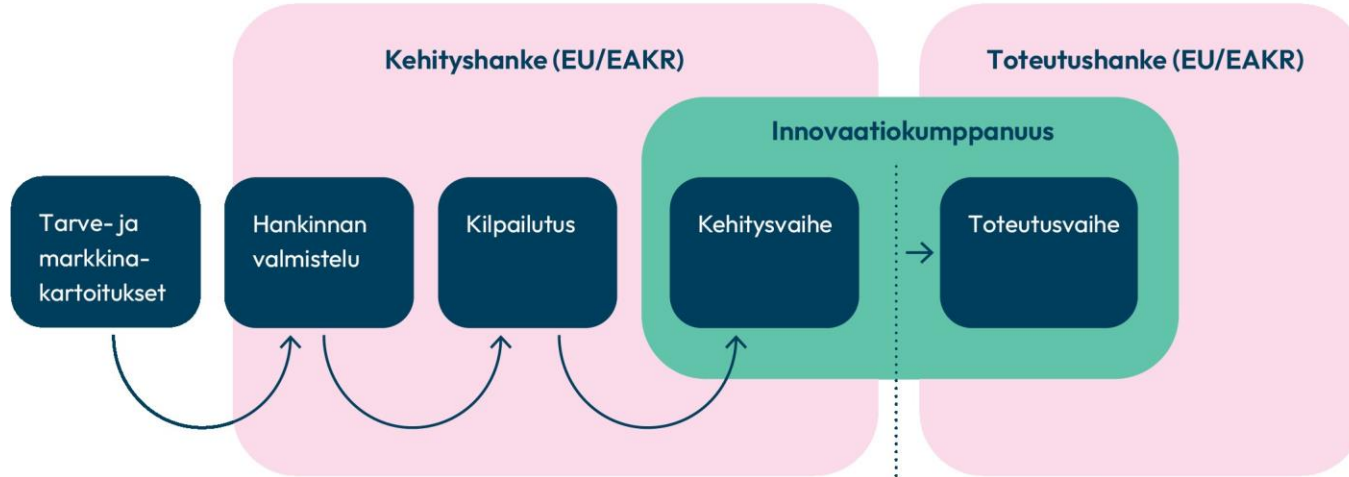
Poistotekstiilien jalostus

Kuva 2. Poistotekstiilien jalostuksen TKI-hankintapolku Varsinais-Suomessa

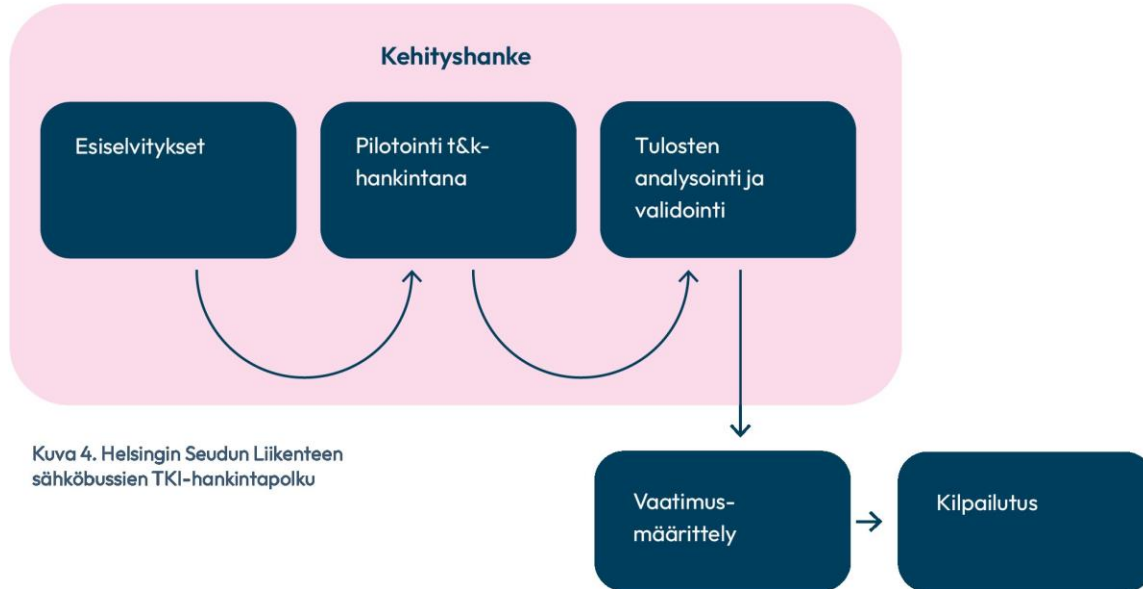

Mikkelin Ecosairilan alueen ympäristötietojärjestelmä

Kuva 3. Mikkelin EcoSairilan ympäristötietojärjestelmän TKI-hankintapolku

Helsingin Seudun Liikenteen sähköbussien hankinta

Kuva 4. Helsingin Seudun Liikenteen sähköbussien TKI-hankintapolku

Tampereen liikenteen reaaliaikaisen tilannekuvan hankinta

Kuva 5. Tampereen liikenteen reaaliaikaisen tilannekuvan TKI-hankintapolku

Immateriaalioikeudet

Soveltuminen

Toimittajalla on omistusoikeus ja **tilaajalla on laaja käyttöoikeus** hankintasopimuksen kohteena olevan kehitystyön tuloksiin

Tilaaja voi käyttää tuloksia laajasti omassa toiminnassaan, mm. tulevien hankintojen valmistelussa. Toimittaja voi hyödyntää kehitystyön tuloksia muussa liiketoiminnassaan, mm. myydä tuotetta muillekin asiakkaille. Kun tilaajalla ei ole erityisiä syitä pidättää itsellään laajoja oikeuksia, tämä on suositeltavin vaihtoehto.

Tilaaja omistaa kaikki hankintasopimuksen kohteena olevan kehitystyön tulokset

Soveltuu tilanteisiin, joissa julkishallinnon tavoitteena on (1) esim. turvallisuussyistä tarpeen pidättää kaikki omistusoikeudet, (2) jakaa kehitystyön tulokset avoimen lisenssin (esim. avoin lähdekoodi) avulla maksuttomasti eri osapuolten käyttöön, tai (3) myydä (esim. lisensoida käyttöoikeuksia) TKI-hankkeen lopputuloksia kolmansille osapuolille

Kaikki immateriaalioikeudet ovat **toimittajalla** ja tilaaja saa vain rajallisen käyttöoikeuden

Soveltuu tilanteisiin, joissa hankinnan kohde on osa laajempaa TKI-kokonaisuutta (esim. data-alusta) ja useille osapuolille on tarve antaa tarkemmin yksilöityjä käyttöoikeuksia, jotka eivät ole keskenään päällekkäisiä tai ristiriitaisia.

Immateriaalioikeudet **jaetaan** tilaajan ja toimittajan kesken

Soveltuu esim. tilanteisiin, joissa sekä tilaaja että toimittaja tuovat hankintasopimuksen kohteena olevan ratkaisun kehitystyön tuloksen kannalta ratkaisevaa osaamista. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun tilaaja on tutkimusorganisaatio (esim. yliopisto tai julkinen tutkimuslaitos).

Yhteenvetoa

- Kehittämistyön ja innovatiivisten hankintojen yhteen kytkeminen voidaan toteuttaa monin eri tavoin.
- Eteneminen hankintapolulla on hyvä pyrkiä jäsentämään mahdollisimman loogisesti eteneväksi prosessiksi, joka havainnollistaa eri osapuolille niiden roolit ja vaiheiden väliset kytkennät.
- Hanketoteuttajien, hankinta-asiantuntijoiden, toimiala-asiantuntijoiden, johdon ja yhteistyökumppanien on silloin helpompi ymmärtää omat roolinsa ja vastuunsa prosessin eri vaiheissa.